

AROMATVM,
 ET
 SIMPLICIVM ALIQVOT
 MEDICAMENTORVM APVD
 INDOS NASCENTIVM
 HISTORIA:

RS178
 .072165
 1567
 # 247

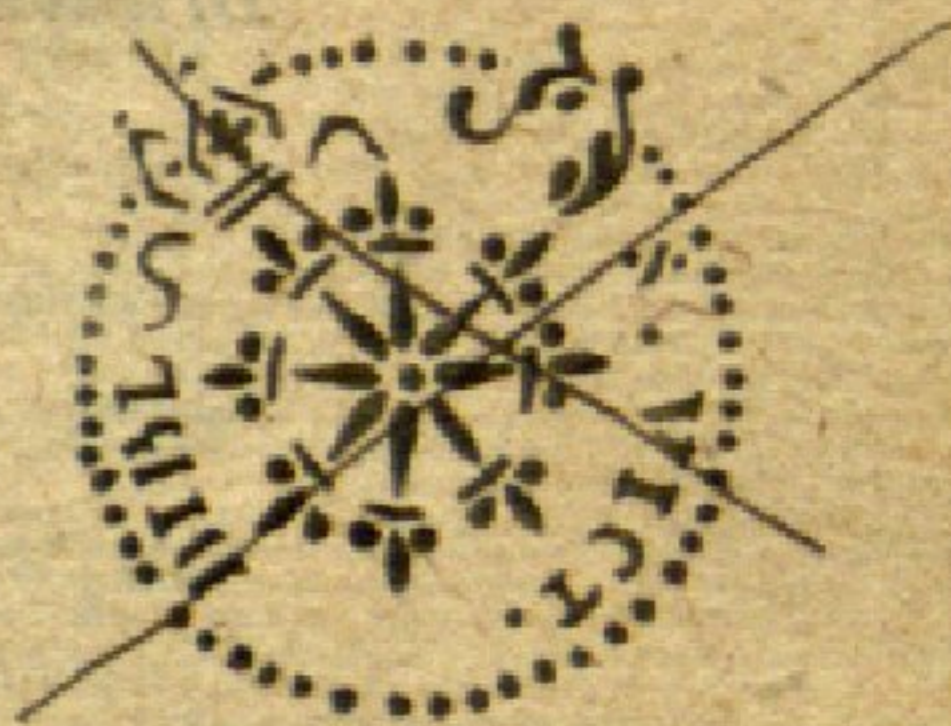
Ante biennium quidem Lusitanica lingua per
 Dialogos conscripta, D. GARCIA AB
 HORTO, Proregis Indię Medico, auctore:

Bueno

Nunc verò primùm Latina facta, & in Epitomen
 contracta à CAROLO CLVSIO ~~Ante~~ *Ante* ~~habebate.~~

Mo. Bot. Garden,
 1893

ANTVERPIÆ,
 Ex officina Christophori Plantini,
 MDC. LXXVII.
 CVM PRIVILEGIO.

JR II

cap. 36. sed omiffa generatione, fofas vires recenset. Serapionis autē libr. simpl. cap. 342. exemplar tēporis vitio corruptam esse veriffimile est, quandoquidem Sa raifcir pro Tabaxir legat.

Auicennæ
laptus.

AVICENNA lib. 2. cap. 617. vult ex arundi- num radicibus crematis fieri: sed eius opinionem fal- sam esse ex fupradictis manifeflum est.

σποδός.
Tutia.

CETERVM σποδός, quæ Arabum est Tutia, a- liud, vti diximus, est medicamentum, cuius hiftoriam ex Græcis petendam cenfeo. Huius penuria antifpodiū fieri cenfent nōnulli ex offibus Elephanti: sed quā id falsum fit, ego iudicare poffum, quippe qui Elephan- torū offa nullius esse vfus, sed ea ab incolis abijci fcia.

Antifpoda
ex offibus
Elephanti
nulla.

PORRO, quoniam peruerfa Cremonenfis inter- pretatio tot errores nobis peperit, in pofterum vti cen- feo Spodo fiue Tutia in medicamentis à Græcis descri- ptis, quæ nufquam nifi externis remedijs hoc medica- mentum admouent: Tabaxir verò legitimo in Ara- bum compositionibus, quæ vt plurimum intus in cor- pus fumuntur.

Tabaxir fa-
cultates.

CETERVM ex Medicorum tum Indorum, tum Arabum, Perfæarum & Turcorum testimonio Taba- xir internis & externis conuenit ardoribus, tū etiam biliofis febribus & dysenterijs.

De Tutia CAP. XIII.

AVICENNA lib. 2. cap. 703. Tutiam in In- dia inueniri fcribit. Huic etiam fuffragatus Serapio, lib. simpl. cap. 422. Tutia quoddam genus Indicū esse afferit.

SED

SED vt verum fatear : Nulla per vniuersam Indiam, nobis saltem cognitã, Tutia inuenitur, siue Grecorum $\tau\omega\delta\delta\acute{\omicron}\varsigma$: aut æs, aliudue aliquod metallũ ex quo conflare Tutia possit. Sed ea Tutia qua nos hĩc vtimur, ^{Tutia Lusitanorum.} quamq; in Lusitaniã & Hispanias, reliquasq; occidentales regiones exportant, è metallicis conflata non est, sed ex eorum est genere quæ Dioscoridi $\acute{\epsilon}\nu\tau\acute{\iota}\omega\delta\delta\alpha$ appellantur. Mihi enim retulit Mercator, harum, similiũq; rerum curiosus indagator, se certò accepisse à Persicis Negociatoribus, hanc Tutia in Quirmon Persiæ regione & Ormuz finitima (vbi etiam laudatissimum totius Persiæ cuminum nascitur) fieri, atq; conflare è cineribus arboris cuiusdam istic nascentis nomine Goan, quæ fructum eiusdem nomine profert, ^{Goan arbor.} cortice & putamine constantem : corticem verò & nucleum, qui putamine clauditur, edules esse. Hanc Tutiam Alexandrinam vocari, non quòd in Alexandria ^{Ἰνδία τῆς Αλεξανδρῖνῆς} fiat : sed quòd ex Quirmon Ormuz delata, deinde in ^{xandrina.} Alexandria exportetur, ex qua tandem & Italia* & Gallia communicatur.

* Imo vt Matthiolus suis in Diosc. commentarijs libr. 5. cap. 46. censet, caducia potius ex ærarijs Germaniæ fornacibus petita vtuntur, tum Italiæ, tum Germaniæ atque Galliæ officinæ. Attamen si paulò diligentiores magisq; curiosi essent Pharmacopolæ, facile Pompholygem ex iisdem fornacibus accipere possent, & sua antispora, quæ, vt idem auctor est, plerumque ex bouum ossibus concrematis parant, omnino reijcerent.

De Ebore CAP. XIII.

OSSIVM Elephanti non modò in Medicina nullus est vsus (tametsi nonnulli falso tradant ex his cre-

Dentes Ele-
phantini dū-
taxat expe-
titi.

crematis spodium parari) sed nec instrumentis & ope-
ribus faciendis. Dentium duntaxat materies expeti-
tur. Nam quod Aegineta lib. 7. cap. 3. Elephanti vn-
gulas medicum in vsum vsurpari tradit, falsum esse
puto.

Fil.
Cenalfil.
Ati, Ane.
Açete, Ytebo
Baro.

APPELLATUR autem Arabibus Elephante
Fil: (ipse verò dens Cenalfil, quod dens Elephantis
est) in Guzarate & Decan, Ati: in Malauar, Ane:
in Canara, Açete: Aethiopibus, Ytembo: nullis ve-
rò nationibus quod sciam Baro, licet Simon Genuen-
sis * id affirmet.

Magnus Ebo-
ris apud In-
dos vltus.

NULLIVS in medicina vsus sunt ipsi dentes apud
Indos: sed duntaxat ab Arabibus & Turcis vsurpan-
tur ex Auicennæ præscripto in iisdem remedijs quibus
nos vtimur. Verum in operibus & instrumentis moni-
libusq; fabricandis tantus eorum est vsus, vt ex ea Ae-
thiopia parte quæ est à Sofala, vsq; ad Melinde, singu-
lis annis in Indiam deuehantur millies sexcenta pon-
do, præter eos dentes qui ex plerisque India regionibus
conuehantur. Huius Eboris pars in Chinarum regio-
nem defertur: maxima verò & potissima pars Cam-
baya deuehitur. Est enim certum superstitionis genus
à Dæmone mulieribus eius regionis institutum, vt è vi-
ta sublato aliquo ex sanguine iunctis, ilico omnia mo-
nilia (quorum viginti ex ebove confecta singulæ mu-
lieres in brachijs gerunt, fiunt tamen & ea interdum
è testudinum testis) confringant, & posito luctu noua
inducant. Ingēs verò est apud eos Eboris precium, pro
dentiū magnitudine: siquidē minores dentes non adeo
magno estimantur; magni verò, ingentis sunt precij.

Superstitio
Indicarum
mulierum.

HABENT autem singuli Elephanti binos dentes in maxilla superiore, sed non deciduos & denuo renascentes, vt putarunt nonnulli. Feminae verò ijs magna ex parte carent, tametsi nonnullae dentibus vnius palmi longitudine praeditae sint. Maectantur ab Aethiopicis Elephanti, vt eorum cruda carne vescantur: dentes verò ad nos mercimonij gratia transmittunt viminibus, siue laqueis colligatos, quod facit vt putem maiora apud eos Elephantorum armenta inueniri, quam Boum in Europa.

Elephantini
dentes non
sunt decidui.

Elephanti crudi
dis carib.
Aethiopes
vescuntur.

PORRO Elephanti natura melancholici sunt admodum; noctu pauent & insomnijs metum incipientibus diuexantur. Sed praesens remedium est, si eorum rectores (Naires lingua vernacula vocantur) illorum tergis insideant, semperq; eos alloquantur, ne dormiant. Alui profluuio plerunq; laborant; interdum verò adeo in Zelotypiam rapiuntur, vt efferentur, & quodammodo furibundi reddantur, disrumpantq; catenas & vincula. Eius autem mali curatio est, si rectores educant eos in agros, & grauitur obiurgent.

Naires;

CETERVM praeter id ministerium quod vehemens oneribus praestant, & tormentis bellicis è loco in locum commutandis, solent bello vtilis esse Elephanti; interdum enim capite & pectore armati equorum more in bellum educuntur. Sed qui his in praelijs vtuntur, id solum emolumentum referunt, quòd aduersariorum acies proturbent: & tamè interdum etiam, veluti intellexi, non sine suorum pernicio retro cedunt. Nonnulli sunt Reges, qui interdum mille huiusmodi Elephantos in praelium educunt, alij plures, pleriq; pauciores.

Elephantorum
utilitas.

Elephantorū
pugna.

CRUDELE est id spectaculū, quando Elephan-
ti veluti monomachia praeliantur: siquidem non modò
dentibus singuli suum aduersarium impetere student,
sed magno interdum impetu capitibus concurrunt, vt
alteruter eorum, capite confracō, in planiciem cadat.

FALSVM est quod quidam de maris & feminae
congressu tradiderunt, quando quidem haud aliter cō-
grediantur quàm reliquæ quadrupedes.

Taprobana
Zeilan fortè.

MVLT A Plinius libr. 8. cap. 1. 2. 3. & seq. de
Elephantis scribit, sed pleraq; parum probanda, & ha-
ctenus non experta. Quod verò in Taprobana insula
maiores, dociliores, bellicosioresq; Elephātos gigni tra-
dit: verum id est si Taprobanam intellexerit eam in-
sulam quæ nunc Zeilan vocatur. Nam, vt postea dice-
mus, huius insulae Elephanti reliquis omnibus præcel-
lunt, eorumq; imperia reliquos agnoscere scribunt.
Eius etiam cum Rhinocerote inimicitiaememinit idē
Plinius, lib. 8. cap. 20. eorumq; pugnas describit.

Rhinocero-
tis historia.

Gandæ.

EST autem Rhinoceros vastum animal cornu in
nare gerens, quod difficulter domari potest. Multos in
Cambaya Bengala finitima, & Patane inueniri tra-
dūt, & ab incolis Gandas vocari. Mibi hæctenus Rhi-
nocerotem videre non contigit: illud tamen scio Ben-
gala incolas eius cornu aduersus venena vsurpare, vni-
cornu esse existimantes, tametsi non sit, vt ij referunt
qui se probè scire autumant.

Monoceros.

CETERVM de Monocerote tam incerta om-
nia ab Auctōribus referuntur, vt illos eum haudqua-
quam vidisse manifesto appareat. Ego hoc loco referā
quæ à viris fide dignis accepi. Inter promontorium Bo-

nae spei, & aliud Promontorium vulgo de Currentes nuncupatum vidisse se affirmabant terrestre quoddam animalis genus, licet mari etiam delectaretur, quod caput & iubam equi haberet (minimè tamè marinum equum esse) cornu præditum duos palmos oblongo, mobili, quodq; nunc in dextram, nunc in sinistram obuerteret; modò illud attolleret, modò demitteret. Id animal cum Elephante ferociter praeliari, eiusq; cornu aduersus venena laudari. Eius experimentum factum, propinato duobus canibus veneno: alterum enim canem cui dupla quantitate propinatum esset venenum, sumpto huius cornu puluere ex aqua, conualuisse: aliù verò cui exigua quantitate venenū esset datum, nec exhibitum hoc cornu, statim mortuum corruisse.

CETERVM non modò vernaculam linguam intelligunt, sed etiam peregrinas si eas edoceantur. Glorie sunt cupidi, beneficiorum memores, iniuriarum verò haudquaquam obliuiscuntur, & vindictæ cupidissimi sunt. In summa huic animali nihil deesse videtur vt ratione præditum appareat, præter loquelam: tametsi non desint qui in Cochim publicum instrumentū (attestationem vocant) se vidisse asserant, quod referret Elephantum aliquando istic loquutum, petisseq; à suo rectore (quem in Malanar Naire, in Decam verò Piluane vocant) cibum. At rectorem respondisse, Lebetem in quo illi Orizam coqueret, pertusum esse, eū tamen ad Cacabarium deferret obturandum, deinde illi Orizam se cocturum. Lebetem promuscide sumptum Elephantus ad Cacabarium defert. Is Lebetem reparat, sed rimam quam non animaduertat, inob-

Elephantū
docilitas.

turatam relinquit. Lebetem cum retulisset Elephātus, Rēctor in eum Oriſam cum aqua coquendam inijcit, ſed cum per rimam eſfluere conſpiceret aquam, ruruſus Elephanto tradit conſarcinandum vt ferat. Eū denuo ſumptum deſert Elephas. Cacabarius de industria lebetem ſe reparare ſimulans, rimā auget. Deſert Elephāntus lebetem ad mare, & aquam haurit, quam dum eſfluere videt, lebetem intelligit non reparatum: ad Cacabarium redit magno barritu intonans, quaſi de eius perfidia conquereretur. Cacabarius tandē lebetem probè ferruminat, & reparat. Sed ei Elephātus non fidens, denuo ad mare proſectus, aquam haurit, quam cum continere lebetem animaduertit, domum redit, & oriſam in eo coctam edit. Viuunt etiamnum qui hoc ſpectaculum ſe vidiffe affirmant, loquutum tamen aſſerere non auſint.

Rex Sian.

Elephantus
candidus.

RVMOR est Regem Sian, in cuius regno præſtantiffimi poſt Zeilanos inueniuntur Elephanti, candidū Elephantum habere, eumq; propterea Regem candidi Elephanti per excellentiam appellari.

Rex Regu.

Elephantorū
venatio.

RETVLIT mihi amicus fide dignus, ſe duas Elephantorum venationes vidiffe, ad quas proſectus eſſet Rex Pegu cum infinita hominum multitudine, ſiquidem in prima ducenta hominum milia fuerunt. Amplectuntur illi in orbem totum eum locum in quo Elephantos ſua pascua habere norūt, deinde paulatim orbē ſiue hominum coronam contrahentes, tandem in medium concluſerunt non modò ingentem Elephantorum multitudinem (ſiquidem ea venatione quatuor milia capta ſunt) ſed & alia animantia, veluti apros, tigrides,

tigrides, partim viua, partim iaculis confixa. Omnes autem Elephantos dimisit, præter ducentos tum adultos, tum iuniores, ne suam regionem Elephantis depopularetur. Eos verò domarunt in hunc modum. Magnis trabibus eos sepientes, paulatim circum, quo concluduntur, in angustius contrahabant, donec singulos Elephantos vix locus caperet: deinde funibus è vimine contextis eorum pedes & dentes aptabant, vt Elephanti se mouere loco non possent. Hos binis funibus cinctos subibant rectores, & calcibus impetentes, tum baculo ferientes, perpetuo se verberaturos & tandem fame eneçtuos minitabantur, nisi essent morigeri. Sin verò essent morigeri, oleo se peruncturos, & cibos subministraturos pollicebantur. Deinde singulos educebant & lauabant, lotis singulis binos Elephantos domesticos & iam domatos admouebant, inter quos vtrinq; coërcerentur. Hac ratione domitos fuisse referebat.

ALIAM præterea Elephantos capiendi rationem idem mihi narrauit. Intellexerat idem Rex Pegu ingentem Elephantum in syluis oberrare, vt eum caperet, aliquot Elephantos feminas domesticas eo mittit, prius commonitas ne cum Elephantis congrederentur, sed signis indicarent se primum cōgressuras vbi ad sua stabula peruenissent. Posteaquam eo venissent feminae, statim eas subsequati sunt Elephanti cum illis pascentes, donec in urbem Pegu, quæ admodum vasta est, deducti essent: feminae ad sua stabula remearunt subsequentibus eas Elephantis. Eductis inde feminis, solos Elephantos conclusos, eadem, quam supra retu-